

๑. **ชื่อองค์ความรู้** แนวทางสัมมาชีพชุมชน พัฒนาอาชีพครัวเรือนสู่การจัดตั้งกลุ่มอาชีพ
๒. **ชื่อเจ้าขององค์ความรู้** นายสมัย สารสิงห์ทา นักวิชาการพัฒนาชุมชนชำนาญการ
๓. **หมวดองค์ความรู้ที่บ่งชี้** การพัฒนาอาชีพครัวเรือนตามแนวทางสัมมาชีพ
๔. **ที่มาและเป้าหมายของการจัดการองค์ความรู้**

คนส่วนใหญ่ที่อยู่ตามชนบทของไทย จะประกอบอาชีพเกษตรกรรม โดยใช้วิธีการแบบดั้งเดิม ที่ถ่ายทอดอาชีพ การเกษตร จากบรรพบุรุษ มีการปลูกพืช ชนิดเดียว ทำให้ราคาผลผลิตตกต่ำ ขาดการต่อรองราคา ทำให้มีหนี้สิน และขาดรายได้หลังฤดูการผลิต ไม่มีอาชีพหรือรายได้เสริม การรวมตัวกันเป็นกลุ่มค่อนข้างน้อย และในปี ๒๕๖๑ กรมการพัฒนาชุมชน ได้ดำเนินการขับเคลื่อนการสร้างสัมมาชีพชุมชนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในพื้นที่เป้าหมายในหมู่บ้านทั่วประเทศตามแผนยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในภาคการเกษตรและชนบท (ยุทธศาสตร์ที่ ๑) ซึ่งได้กำหนดกระบวนการขับเคลื่อนที่เริ่มต้นด้วยการพัฒนาทักษะการถ่ายทอดองค์ความรู้ให้กับปราชญ์ชุมชน เพื่อกลับไปสร้างทีม ปราชญ์ ใช้กระบวนการให้ชาวบ้านที่มีความรู้สอนชาวบ้านในสิ่งที่เขาอยากทำ ฝึกปฏิบัติจริงให้สามารถนำไปประกอบอาชีพได้ บนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโดยใช้พื้นที่บ้านปราชญ์ชุมชนหรือศูนย์เรียนรู้ชุมชนเป็นแหล่งเรียนรู้ เพื่อให้ครัวเรือนที่เข้ารับการอบรมอาชีพ มีความรู้ คนใน ครัวเรือน/ชุมชนมีการสร้างงาน สร้างอาชีพ เกิดการรวมกลุ่มและสร้างรายได้ ภายในชุมชน

๕. **วิธีการ/ขั้นตอนการจัดการองค์ความรู้**

๑. ศึกษาและทำความเข้าใจแนวทาง/รายละเอียดการดำเนินงานโครงการฯตามเอกสารคู่มือ
 ๒. จัดทำแผนการดำเนินงานตามแนวทางของโครงการฯ
 ๓. ค้นหา/คัดเลือกปราชญ์ชุมชนผู้ที่มีความรู้และพร้อมที่จะถ่ายทอด จำนวน ๑ คน เพื่อเข้ารับแนวทางการดำเนินงานตามโครงการฯที่ศูนย์ศึกษาและพัฒนาชุมชน แล้วสร้างทีมวิทยากรสัมมาชีพชุมชนระดับหมู่บ้านเพิ่มเติมอีกหมู่บ้านละ ๔ คน รวมเป็นจำนวน ๕ คน
 ๔. ทีมวิทยากรสัมมาชีพชุมชนระดับหมู่บ้านเตรียมความพร้อมครัวเรือนเป้าหมายสัมมาชีพ จำนวน ๒๖ ครัวเรือน เพื่อให้ความรู้เรื่องสัมมาชีพชุมชนและทบทวนความต้องการอาชีพของครัวเรือนเป้าหมายฯ และประสานการจัดหาวัสดุสนับสนุนการฝึกอาชีพ
 ๕. ทีมวิทยากรสัมมาชีพชุมชนระดับหมู่บ้าน จำนวน ๕ คน ดำเนินการฝึกอบรมสัมมาชีพชุมชนรายหมู่บ้านตามแผนปฏิบัติการที่กำหนด
- วันที่ ๑ สร้างความรู้ ความเข้าใจในเรื่องอาชีพที่ต้องการเรียนรู้
 - วันที่ ๒ ศึกษาดูงาน ศูนย์เรียนรู้ชุมชนเศรษฐกิจพอเพียงในพื้นที่ชุมชน
 - วันที่ ๓ ฝึกปฏิบัติอาชีพ ณ บ้านปราชญ์วิทยากรสัมมาชีพชุมชนหรือที่ศูนย์เรียนรู้ของชุมชน

๖. **ผลลัพธ์ที่ได้จากการจัดการความรู้**

- ๖.๑ **เทคนิคและแนวทางในการทำงาน**
 ๑. สร้างความเข้าใจกับพื้นที่เป้าหมายและให้ความรู้ความเข้าใจแนวทางในการดำเนินงานฯ
 ๒. ระดับจังหวัดมีการสร้างความรู้ความเข้าใจ มีการประชุมเชิงปฏิบัติการทีมสนับสนุนการขับเคลื่อนสัมมาชีพชุมชนระดับจังหวัด
 ๓. ระดับอำเภอ ใช้กลไกในการขับเคลื่อนในระดับอำเภอ มีการแต่งตั้งคณะทำงานร่วมกับภาคีการพัฒนาในระดับอำเภอ และจัดการประชุมเชิงปฏิบัติการทีมสนับสนุนการขับเคลื่อนสัมมาชีพระดับอำเภอ
 ๔. ระดับพื้นที่ชุมชน เตรียมแกนนำในชุมชน ปราชญ์ชาวบ้านที่จะเข้าอบรมผู้นำสัมมาชีพ โดยมีขั้นตอนการคัดเลือกสัมมาชีพในชุมชน เป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ เสียสละ และสามารถเป็นวิทยากรถ่ายทอดองค์ความรู้ให้กับคนในชุมชนได้ และมีการจัดตั้งกลุ่มอาชีพในชุมชน

๖.๒ ข้อพึงระวัง

๑. ครัวเรือน มีความต้องการที่หลากหลายในการเลือก ฝึกอาชีพ ทำให้มีปัญหา ให้การดำเนินงานเบิกจ่ายล่าช้าไม่เป็นไปตามระยะเวลาที่กำหนด

๒. แกนนำในชุมชนไม่เข้าใจแนวทางการดำเนินงานการขับเคลื่อนตามโครงการ เช่นการเตรียมทีม ประชาชนชุมชนและคัดเลือกครัวเรือนเป้าหมาย

๓. พื้นที่เป้าหมายแกนนำในหมู่บ้านมีการแบ่งพรรคแบ่งพวกก่อให้เกิดความแตกแยก

๖.๓ ปัจจัยแห่งความสำเร็จ

๑. ความพร้อมของเจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชนและผู้เกี่ยวข้อง

๒. คัดเลือกประชาชนชุมชน ต้องเป็นประชาชนที่มีองค์ความรู้ที่เหมาะสมกับบริบทของพื้นที่

๓. คัดเลือกครัวเรือนเป้าหมาย ต้องสมัครใจและตั้งใจฝึกอาชีพ

๔. ประสานความร่วมมือ ภาคีการพัฒนา ในการให้การสนับสนุนองค์ความรู้ที่ครัวเรือนสนใจ

๕. ให้ความรู้เรื่องหลัก ๕ ก ในการจัดตั้งกลุ่มอาชีพ เสริมสร้างและสนับสนุนกระบวนการบริหารจัดการดำเนินงานสัมมาชีพในรูปแบบกลุ่มอาชีพ เพื่อให้เกิดความยั่งยืนและต่อเนื่อง

๖. ติดตามสนับสนุน และเยี่ยมเยียนให้กำลังใจแก่ทีมวิทยากรสัมมาชีพชุมชนและครัวเรือนเป้าหมายอย่างต่อเนื่อง

๗. ทีมวิทยากรระดับหมู่บ้าน ต้องให้การส่งเสริม ติดตามสนับสนุน เยี่ยมเยียนให้กำลังใจแก่ครัวเรือนเป้าหมาย ให้สามารถนำความรู้จากการอบรมไปประกอบอาชีพก่อให้เกิดรายได้ และสนับสนุนให้ชุมชนบริหารจัดการเงินทุนชุมชน ให้ครัวเรือนสามารถเข้าถึงแหล่งทุนในชุมชน ให้ครัวเรือนสัมมาชีพรวมกลุ่มสามารถประกอบอาชีพได้อย่างต่อเนื่อง และสร้างรายได้

๖.๔ ปัญหาและวิธีการแก้ไข

๑. ระดับจังหวัด แต่งตั้งคณะทำงานติดตามครัวเรือนสัมมาชีพชุมชนระดับจังหวัด และทำแผนการติดตาม สนับสนุนและให้คำแนะนำ แก่เจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชนระดับอำเภอและลงพื้นที่หมู่บ้านเป้าหมาย

๒. ระดับอำเภอ แต่งตั้งคณะทำงานติดตามครัวเรือนสัมมาชีพชุมชนโดยให้ทุกส่วนมีการบูรณาการทำงานร่วมกัน มีการประชุมเชิงปฏิบัติการทีมสนับสนุนการขับเคลื่อนสัมมาชีพระดับอำเภอ โดยเฉพาะเน้นการมีส่วนร่วมของเครือข่ายงานพัฒนาชุมชน (ศอชต. ผู้นำ อช.คณะกรรมการพัฒนาสตรี) ให้ดำเนินการตามบทบาทและหน้าที่

๓. พื้นที่เป้าหมายมีขั้นตอนการคัดเลือกประชาชนชุมชนต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ เสียสละ มีการดำเนินวิถีชีวิตครัวเรือนที่เป็นรูปธรรม และสามารถเป็นวิทยากรถ่ายทอดองค์ความรู้ให้กับคนในชุมชนได้ เพื่อนำไปสู่การจัดตั้งกลุ่มอาชีพในชุมชน

๔. เจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชน ติดตาม สนับสนุนให้ความรู้และชี้แนะแนวทางเลือกอาชีพที่ทางชุมชนต้องการและสามารถดำเนินการได้ทุกครัวเรือน

๖.๕ ผลลัพธ์จากการแก้ปัญหาและการพัฒนา

๑. ชุมชนนำความรู้ที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูล ไปแก้ไขปัญหาในชุมชน โดยคนในชุมชนเป็นแกนหลักในการแก้ไขปัญหา ทำให้ชุมชนมีความเข้มแข็ง พึ่งตนเองได้

๒. เจ้าหน้าที่มีความรู้ในแนวทางการขับเคลื่อนโครงการฯ มีความชัดเจนในขั้นตอน วิธีการสามารถขับเคลื่อนงานได้ตามวัตถุประสงค์ เป็นที่ปรึกษาและให้คำแนะนำแก่ชุมชนในการคัดเลือกอาชีพ การสร้างสัมมาชีพในชุมชน ส่งเสริมกระบวนการกลุ่มให้กับคนในชุมชน เพื่อสร้างงาน สร้างอาชีพ สร้างรายได้